

Практика
«Пробні заняття та уроки в ЗЗСО»

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Практика

«Пробні заняття та уроки в ЗЗСО»

Методичні рекомендації
для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший
бакалавр спеціальність 013 Початкова освіта

Харків
2024

Укладачі:

Агєєнко Т.А., старший викладач кафедри культурологічних дисциплін та образотворчого мистецтва Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Бган Т.С., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри математики та фізики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Борзик О.Б., доктор філософії Ph.D, старший викладач кафедри природничих дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Горовенко О.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Денисенко М.І., завідувач навчальної практики, викладач кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Корсікова К.Г., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Нікуленко С.І., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри культурологічних дисциплін та образотворчого мистецтва Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Оловаренко О.І., старший викладач кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Помпа О.В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Проворна І.О., викладач кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Ткемаладзе З.П., старший викладач кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Четаєва Л.П., старший викладач кафедри інформатики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Рецензенти:**Блудова Ю.О.**

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Помпа О.В.

кандидатка педагогічних наук, заступниця директорки з навчально-виховної роботи Харківського педагогічного фахового коледжу

П 69 Практика «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО»: метод. рекомендації для здобув. освітньо-професійного ступ. фаховий молодший бакалавр спец. 013 Початкова освіта / уклад. : Т.А. Агєєнко та ін.; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків, 2024. – 155 с.

У методичних рекомендаціях висвітлено основні аспекти організації та проведення практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО». У роботі схарактеризовані мета, завдання та очікувані результати практики, представлений зміст та організація керівництва практикою.

Запропоновані методичні рекомендації до підготовки уроків початкової школи за такими освітніми галузями: мовно-літературної, математичної, природничої, громадянської та історичної, соціальної і здоров'язбережувальної, мистецької, технологічної, фізкультурної. Представлені матеріали направлені на вирішення питань удосконалення професійної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта.

Укладачі рекомендують посібник викладачам-керівникам практики закладів фахової передвищої освіти педагогічного профілю, здобувачам освіти – майбутнім учителям початкових класів та всім, хто цікавиться питаннями організації та проведення практичної підготовки учителів початкової школи.

УДК 378.091.33-027.22:373.3(072)

Затверджено на засіданні науково-методичної ради психолого-педагогічного факультету Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Протокол № 2 від 09 жовтня 2024 року)

© ХПФК КЗ «ХГПА» ХОР

© КЗ «ХГПА» ХОР

© Агєєнко Т.А., Бган Т.С., Борзик О.Б., Горовенко О.А., Денисенко М.І., Корсікова К.Г., Нікуленко С.І., Оловаренко О.І., Помпа О.В., Проворна І.О., Ткемаладзе З.П., Четаєва Л.П.. 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ПРОБНІ ЗАНЯТТЯ І УРОКИ В ЗЗСО»	6
Мета та завдання практики.....	9
Очікувані результати після проходження практики.....	10
Зміст практики.....	12
Організація та керівництво практикою.....	14
Контроль та оцінювання здобутих компетентностей.....	16
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	21
Підготовка здобувачів освіти до проведення уроків з української мови та читання	26
Підготовка здобувачів освіти до проведення уроків з іноземної (англійської) мови	29
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	33
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	37
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	44
Методичні рекомендації до підготовки та проведення уроків образотворчого мистецтва у початковій школі	44
Методичні рекомендації щодо підготовки та проведення уроків музичного мистецтва у початковій школі	47
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	51
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	58
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНФОРМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	64
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА ПРОВЕДЕННЯМ ЗАНЯТЬ ТА УРОКІВ	70
ДЖЕРЕЛА.....	72
ДОДАТКИ.....	78

ПЕРЕДМОВА

Педагогічна практика є невід'ємною частиною освітнього процесу, його природним вдосконаленням та завершенням. У процесі професійної підготовки майбутніх педагогів, педагогічна практика виявляється цілеспрямованим, динамічним та інноваційним етапом, що здійснюється в реальних умовах закладу загальної середньої освіти.

Посібник розроблений відповідно до освітніх програм, навчальних планів підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, спеціальність 013 «Початкова освіти» та програми практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО».

Мета методичних рекомендацій – сприяння вдосконаленню змісту і організації практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО», підвищення її ролі у забезпеченні якості опанування майбутніми учителями початкових класів комплексом компетентностей (інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими, предметними) в умовах здобуття освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр.

Зміст посібника в логічній послідовності відображає зміст та структуру педагогічної практики. Видання містить загальні положення щодо забезпечення педагогічної практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО», мету та завдання практики, очікувані результати, зміст практики, її організацію та керівництво тощо.

Методичні вказівки, що надаються, дають змогу здобувачам освіти чітко зрозуміти порядок організації практики (в тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку), суть та особливості проведення спостережень за заняттями та уроками, підходи до проведення занять та уроків у початковій школі, вимоги до написання конспектів занять та уроків з різних освітніх галузей. У розробці висвітлено питання контролю та оцінювання здобутих компетентностей майбутніх фахівців як обов'язкової складової забезпечення зворотнього зв'язку в ході проходження педагогічної практики. Схарактеризовано політику практики щодо дотримання норм академічної доброчесності. Список джерел, поданий наприкінці посібника, допоможе майбутнім фахівцям обрати актуальні матеріали для успішного виконання комплексу завдань у ході практики та здійснення самоаналізу рівня практичної підготовки. У додатках запропоновано зразки планів-конспектів уроків, приклади оформлення конспектів уроків, зразки проведення аналізу та самоаналізу уроку початкової школи, орієнтовну тематику виховних заходів, зразки оформлення щоденника спостережень тощо.

Укладачі рекомендують посібник викладачам-керівникам практики закладів фахової передвищої освіти педагогічного профілю, здобувачам освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр та всім, хто цікавиться питаннями організації та проведення практичної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ПРОБНІ ЗАНЯТТЯ ТА УРОКИ В ЗЗСО»

Педагогічна практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО» спрямована на здобуття майбутніми вчителів початкової школи умінь планувати, розробляти та проводити навчальні заняття та уроки в початкових класах, використовувати теоретичні знання на практиці, підбирати навчальний матеріал відповідно до віку учнів.

Під час проходження педагогічної практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО» здобувач освіти може визначитися, наскільки правильно він обрав для себе сферу діяльності, з'ясувати рівень співвідношення особистісних якостей з майбутньою професією. Саме в процесі діяльної і довготривалої практики виникають протиріччя між наявним і необхідним запасом знань, що спонукає до безперервної освіти. На практиці педагогічна діяльність студентів удосконалюється за допомогою змістовного фактичного матеріалу, результативне засвоєння якого можливе лише за умови безпосередніх вражень і спостережень. Практика допомагає реально сформуванню в умовах природного педагогічного процесу методичну рефлексію, коли для вихователя предметом його роздумів стають засоби й методи власної педагогічної діяльності, процеси вироблення і ухвалення педагогічних рішень. Аналіз власної діяльності допомагає практикантові усвідомити труднощі, що виникають у нього в роботі, і знайти грамотні шляхи їх подолання.

Педагогічна практика в межах професійної підготовки у педагогічному фаховому коледжі має великий потенціал для професійного розвитку майбутнього учителя початкових класів. Під час проходження практики здобувачі освіти інтенсифікують процес самоосвіти й самовиховання, підвищують рівень готовності до професійної самореалізації; синтезують педагогічне знання з практичною діяльністю. Діяльність студентів-практикантів у період практики є аналогом професійної діяльності вчителя, адекватна її змісту та структурі й організована в реальних умовах закладу загальної середньої освіти.

Забезпечення особистісно орієнтованого, комплексного, безперервного й творчого характеру підготовки кожного здобувача вищої освіти передбачає опанування ними різними професійними функціями.

Конструктивна функція забезпечується певним комплексом професійних умінь, таких як:

- складати індивідуальні плани-графіки особистісно-професійного розвитку;
- визначати і формулювати навчальну, розвивальну і виховну мету заняття та уроку;
- оптимально забезпечувати організацію заняття та уроку;

- добирати навчальний матеріал, встановлювати відповідні взаємозв'язки між освітніми галузями та предметами початкової школи;
- добирати методи і засоби навчання, адекватні цілям і змісту навчального матеріалу, психолого-педагогічним особливостям учнів початкової школи;
- планувати навчальну діяльність учнів і способи її організації;
- визначати тип і структуру уроку.

Студенти під час проходження педагогічної практики повинні опанувати *мобілізаційну функцію*, яка забезпечується виконанням такого комплексу умінь: активізувати й розвивати пізнавальну діяльність учнів, увагу, пам'ять, мислення; актуалізувати знання, давати нові, спираючись на попередні.

У період педагогічної практики необхідно опанувати *організаторську функцію*, яка забезпечується за допомогою таких навичок:

- організувати освітній процес на уроці;
- раціонально розподіляти час між структурними частинами заняття та уроку;
- керувати процесом навчальної діяльності учнів початкової школи в умовах дистанційного навчання;
- організувати навчальне робоче місце учня.

Педагогічна практика дає можливість здобувачам освіти оволодіти *комунікативною функцією*, яка забезпечується такими вміннями: встановлювати ділові взаємини з учнями та між учнями; здійснювати зворотний зв'язок з учнями в процесі навчально-виховної роботи; бути уважним до учнів, вимогливим, тактовним; попереджати й вирішувати конфліктні ситуації між учнями; опанувати технологію вирішення конфліктів; здійснювати комунікацію у дистанційній формі.

Опанування *інформаційної функції* передбачає розвиненість таких умінь: формувати в учнів предметні знання та уявлення; передавати навчальну інформацію в логічній послідовності, використовуючи індуктивний і дедуктивний методи формування знань, інтегруючи їх; передавати знання за допомогою різноманітних технічних засобів навчання, раціонально поєднуючи їх, ураховувати зміст навчального матеріалу, вікові особливості дітей; використовувати різноманітні методи і форми перевірки знань учням початкової школи.

Опанувати *розвивальну функцію* здобувачі освіти зможуть за наявності таких умінь:

- здійснювати розвивальне проблемне навчання учнів, організовуючи його на різних етапах і враховуючи рівні складності;
- використовувати в навчально-виховному процесі типові та проблемні завдання;
- здійснювати діагностику сформованості основних сфер особистості учня, використовувати засоби їх розвитку в навчально-виховному процесі.

У період проходження педагогічної практики здобувачі освіти опановують *дослідницьку функцію*, виконання якої забезпечується такими вміннями: умінням спостерігати й аналізувати навчально-виховний процес у методичному, загальнодидактичному і психологічному аспектах з позицій сучасних вимог і з

урахуванням досягнень передового досвіду роботи учителя; здійснювати самоаналіз, теоретично осмислювати досвід роботи інших практикантів, особливо під час аналізу навчально-виховної роботи; збирати, систематизувати, узагальнювати факти педагогічної діяльності з метою виконання науково-методичної роботи в період педагогічної практики.

Опис педагогічної практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО» представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Опис практики

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 013 Початкова освіта	Цикл дисциплін професійної підготовки
Загальна кількість годин – 120	Кваліфікація: вчитель початкової школи з однією з додаткових спеціалізацій	Рік підготовки: 3-й, 4-й
		Семестр 6-й, 7-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	Практичні: 64 год.
		Самостійна робота: 41 год.
		Вид контролю: залік

Здобувачі освіти практику «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО» проходять упродовж 6-го, 7-го семестрів один раз на тиждень у запланований день практики і проводяться згідно з графіком практики. Загальна тривалість практики – 120 годин (4 кредити ECTS). З них 64 год. – практичні заняття, 56 год. – самостійна робота студентів.

Мета та завдання практики

Мета практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО» – закріплення, поглиблення та застосування в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти теоретичних знань, набутих здобувачами освіти під час навчання, формування в оптимально наближених до роботи за фахом умовах системи необхідних педагогічних умінь і навичок, фахових здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності; а також формування особистісної готовності до здійснення майбутньої педагогічної діяльності на посаді вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти; оволодіння практикантами професійними вміннями і навичками організовувати і проводити навчальну та виховну роботу з учнями закладу загальної середньої освіти.

Завдання практики:

- аналіз навчальних програм і підручників;
- адаптація в умовах закладу освіти в ролі вчителя початкових класів;
- удосконалення набутих теоретичних знань і попередження можливих помилок у підготовці до роботи в закладі освіти;
- формування практичних професійних умінь і навичок навчально-виховної роботи з учнями початкової школи;
- творче застосовування теоретичних знань під час проведення занять і уроків, розвиток креативного мислення здобувачів освіти;
- вироблення навичок спостереження й аналізу педагогічної діяльності вчителя;
- формування навичок роботи з дитячим колективом із урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти;
- формування у здобувачів освіти навички планувати та проводити уроки різного типу з використанням різноманітних методичних прийомів, методів, технологій на засадах ідеї дитиноцентризму та реалізації системи дидактичних принципів;
- формування у здобувачів освіти навичок організації виховної роботи з дітьми початкової школи у контексті ціннісних ліній НУШ, враховуючи індивідуальні особливості школярів;
- формування вміння осмислювати і використовувати передовий педагогічний досвід;
- використання інноваційних технологій у практичній діяльності, зокрема: інформаційно-комунікаційних, проєктних, інтерактивних та інших;
- формування умінь і навички розв'язання типових соціально-педагогічних ситуацій, які виникають у роботі зі школярами, зокрема також із обдарованими учнями, із дітьми з особливими потребами;
- розвиток професійних здібностей майбутніх вчителів, прагнення до професійного самовдосконалення.

Очікувані результати після проходження практики

Проходження практики спрямоване на формування **інтегральної компетентності** – здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-8. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність до застосування системи психолого-педагогічних знань і умінь, що є базовими для реалізації змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

СК2. Здатність до планування, моделювання, конструювання, проектування, організації освітнього процесу в початковій школі.

СК3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК4. Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

СК5. Здатність до організації та проведення педагогічної діагностики учня.

СК6. Здатність визначати мету та завдання освітнього процесу, коригувати його шляхом зіставлення проміжних результатів із запланованими.

СК7. Здатність добирати доцільні методи, засоби і форми навчання відповідно до визначених мети і завдань уроку, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей учнів.

СК8. Здатність до проведення формувального та підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів.

СК9. Здатність до відстеження динаміки та забезпечення підтримки особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

СК10. Здатність до активного залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

СК11. Здатність до роботи в команді з профільними фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК12. Здатність до організації здоров'язбережувального, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

СК14. Здатність до усвідомлення потреби в саморозвитку з метою набуття додаткових професійних компетентностей.

Результати навчання

РН1. Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи.

РН2. Дотримуватися нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

РН3. Планувати роботу вчителя, а саме здійснювати: календарно-тематичне планування змісту освітніх галузей, поурочне планування, планування виховної роботи, планування професійного саморозвитку вчителя.

РН4. Здійснювати педагогічну діагностику молодшого школяра.

РН5. Розуміти сутність, принципи, зміст, методи, форми та організацію процесу навчання, виховання і розвитку молодших школярів.

РН6. Використовувати в освітньому процесі методики та систему теоретичних знань з освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти.

РН7. Проводити моніторинг якості навчальних досягнень, здійснювати контроль і оцінювання учнів початкової школи.

РН8. Забезпечувати підтримку особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

РН9. Залучати батьків до освітнього процесу в початковій школі на засадах партнерства.

РН10. Взаємодіяти з колегами, профільними фахівцями та іншими учасниками освітнього процесу початкової школи.

РН11. Створювати безпечні, психологічно комфортні умови освітнього процесу, використовувати прийоми попередження та протидії булінгу, надавати домедичну допомогу.

РН12. Скласти індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами та знаходити оптимальні шляхи її реалізації.

РН13. Створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище, зорієнтоване на особистісний розвиток молодших школярів.

РН14. Враховувати при створенні освітнього середовища індивідуальні потреби учнів.

РН15. Розуміти мету, систему цінностей та завдання професійної діяльності вчителя, та усвідомлювати свою роль (місію) як педагога початкової освіти.

Зміст практики

Практика проходить один раз на тиждень та триває відповідно до графіка освітнього процесу.

Організація та проведення практики здійснюється в очному та дистанційному режимах. У роботі з здобувачами освіти можуть бути використані такі онлайн-платформи для відео конференцій (ZOOM, GoogleMeet, Microsoft, Teams тощо), сервіси (GoogleClassroom, LearningApps тощо), месенджери (Viber, Telegram тощо), електронна пошта та ін.

Всі завдання практики адаптованого до очної та дистанційної форми здобуття освіти. Навчання в синхронному або асинхронному режимах: асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронні засоби зв'язку; синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо).

Під час практики здобувачі вищої освіти проводять заняття та уроки відповідно до графіка практики під керівництвом викладачів-керівників практики.

Здобувачі освіти за весь термін практики повинні провести:

- 1) українська мова – 2 уроки;
- 2) українське (літературне) читання – 2 уроки;
- 3) математика – 3 уроки;
- 4) я досліджую світ – 2 уроки;
- 5) дизайн і технології – 1 урок;
- 6) мистецтво (образотворче) – 1 урок;
- 7) мистецтво (музичне) – 1 урок;
- 8) фізичне виховання – 1 урок;
- 9) англійська мова - 4 уроки;
- 10) інформатика - 1 урок.

Тему уроку або заняття практикант отримує відповідно до календарно-тематичного планування. Перед кожним проведенням уроку чи заняття практикант отримує консультації у викладача-керівника практики від кафедри (після відповідних консультацій вчителя закладу загальної середньої освіти). План-конспект уроку та заняття затверджує викладач-керівник практики від кафедри.

Для кожного уроку та заняття практикант добирає (при необхідності – виготовляє) необхідну наочність, дидактичний матеріал. Здобувач освіти, який

готується до уроку та заняття, повинен чітко знати тему, визначити мету, тип, структуру, розподілити час на структурні елементи уроку та заняття, підібрати необхідний матеріал, продумати питання для бесіди. Уважно визначає види самостійних робіт, їх характер, час, необхідний для їх виконання.

У день практики після проведеного уроку або заняття здійснюється його обговорення. В обговоренні активну участь беруть усі практиканти, які були присутні на уроці та викладач-керівник практики.

Протягом практики здобувачі вищої освіти ведуть щоденник практики, де записують плани-конспекти проведених занять і уроків та конспекти спостережень. Практикант повинен відвідати не менше 3 уроків чи занять однокласників з кожного предмету та провести їх аналіз.

Детальний зміст аналізу уроків та занять представлено у Додатках.

Після закінчення практики здобувачі освіти звітують про виконання програми.

Зміст роботи, завдання для самостійної роботи здобувачів освіти висвітлено у табл.2.

Таблиця 2

Схема практики «Пробні заняття та уроки в ЗЗСО»

	Зміст роботи	Форма навчального заняття	Завдання для самостійної роботи
1.	Вступ. Зміст і завдання практики.	практ. зан. 2 год. сам. роб. 2 год.	1. Ознайомитися з програмою практики. 2. Опрацювати методичні матеріали щодо організації і проходження практики.
2.	Підготовка, проведення та аналіз пробних уроків: 1) українська мова – 2 уроки; 2) українське (літературне) читання – 2 уроки; 3) математика – 3 уроки; 4) я досліджую світ – 2 уроки; 5) дизайн і технології – 1 урок; 6) мистецтво (образотворче) – 1 урок; 7) мистецтво (музичне) – 1 урок; 8) фізичне виховання – 1 урок; 9) англійська мова - 4 уроки; 10) інформатика - 1 урок	практ. зан. 40 год. сам. роб. 36 год.	1. Консультації з учителями школи. 2. Підготовка конспектів занять та уроків. 3. Підбір, виготовлення наочних матеріалів. 4. Консультації з викладачами-керівниками практики.
3.	Спостереження занять і уроків. Оформлення записів у щоденнику практики.	практ. зан. 20 год. сам. роб. 18 год.	1. Ведення спостережень занять та уроків однокласників. 2. Заповнення щоденника спостережень.
4.	Підбиття підсумків практики.	практ. зан. 2 год.	Підготуватися до презентації результатів практики на підсумковій конференції.
Усього:		практ. зан. 64 год. сам. роб. 56 год.	

ДЖЕРЕЛА

Нормативні та допоміжні документи

1. Державний стандарт початкової освіти [Чинний від 21.02.2018 р.] (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 р. № 688). Київ : Кабінет Міністрів України, 2018. 37 с. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення : 18.08.2024).
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL : <http://surl.li/gdyl> (дата звернення: 17.08.2024).
3. Концепція «Нова українська школа» (Оприлюднено МОН від 17.08.2016 року). URL : <https://cutt.ly/ownW3JYc> (дата звернення : 18.08.2024).
4. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022р. №527. URL : <http://surl.li/wtsnqp> (дата звернення: 19.08.2024).
5. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) / Розпорядження Кабінету міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р. URL : <http://surl.li/etnjan> (дата звернення : 18.08.2024).
6. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2022. С. 183-187. <http://surl.li/cxswm> (дата звернення: 09.08.2024).
7. Освітньо-професійна програма Початкова освіта для фахового молодшого бакалавра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 013 «Початкова освіта» : затв. рішенням Вченої ради Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради від 12.06.2024р. протокол № 13. 27 с. URL: http://www.hgpa.kharkov.com/wp-content/uploads/2019/opp/2024/fah_bacalavr/pochatkova.pdf (дата звернення: 02.08.2024).
8. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти / Наказ МОНУ від 8 вересня 2020 року №1115. URL : <https://cutt.ly/BwnW3TEV> (дата звернення : 16.08.2024)
9. Про затвердження положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : наказ МОН України від 08.04.1993 № 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text> (дата звернення: 26.08.2024).
10. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL : <http://surl.li/ixnq> (дата звернення: 12.07.2024).
11. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII. URL : <http://surl.li/jhtp> (дата звернення: 10.07.2024).
12. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (дата звернення: 04.08.2024).

13. Типова освітня програма для 3-4 класів під керівництвом Р. Б. Шияна [Чинна від 12.08.2022 р.]. Київ : Колегія МОН України, 2022. 73 с. URL : <https://cutt.ly/twnW48Uw> (дата звернення : 16.08.2024).
14. Типова освітня програма для 1-2 класів під керівництвом Р. Б. Шияна [Чинна від 12.08.2022 р.]. Київ : Колегія МОН України, 2022. 66 с. URL : <https://cutt.ly/JwnW4Tox> (дата звернення : 18.08.2024).
15. Типова освітня програма для 1-2 класів під керівництвом О. Я. Савченко [Чинна від 12.08.2022 р.]. Київ : Колегія МОН України, 2022. 68 с. URL : <https://cutt.ly/2wnW4gmH> (дата звернення : 16.08.2024).
16. Типова освітня програма для 3-4 класів під керівництвом О. Я. Савченко [Чинна від 12.08.2022 р.]. Київ : Колегія МОН України, 2022. 107 с. URL : <https://cutt.ly/7wnW4Xd8> (дата звернення : 16.08.2024).
17. Щодо організації дистанційного навчання / Лист МОН України від 02.11.2020 р. URL : <https://cutt.ly/7wnW3srn> (дата звернення : 18.08.2024).

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко О.М., Романенко Л.В., Романенко К.А. Організація і методика здоров'язбережувальної діяльності молодших школярів. Другий цикл навчання: 3-4 класи: Навч.-метод. Посіб. Київ: Літера, 2017. 128с.
2. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі. К:Видавничий дім «Освіта», 2018. 400с.
3. Волошина Г. П., Роєнко Л. М. Типи та особливості уроків української мови і літературного читання у початкових класах. Умань, 2013. 204 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посібник. 3-тє вид., стер. К.: Академвидав, 2009. 616 с
5. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності в навчальний предмет «Я досліджую світ». Навчально-методичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
6. Васютіна Т.М., Саєнко Ю.О. Методика організації роботи учнів 1-го класу з картографічними посібниками в процесі вивчення курсу «Я досліджую світ». Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип.36. Том 1. С. 239-244.
7. Гільберг Т., Тарнавська С., Павич Н. Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2019. 256 с. URL : <https://nuschool.com.ua/lessons/world/1-2klas/index.html> (дата звернення : 10.08.2024).
8. Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З. Павич Н. Навчально-методичний посібник. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2020. 240 с. URL : <https://cutt.ly/SwnE7SdH> (дата звернення : 10.08.2024).

9. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Том 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. К.: Олімпійська література, 2017. 392 с.
10. Нова українська школа: методика навчання математики у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів: навчально-методичний посібник / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 352 с.
11. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів: навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с.
12. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. H. M. Bibik. Kyiv : Litera LTD, 2019. 208 s. URL : <http://surl.li/hjvn> (data zvernennja : 09.08.2024).
13. Machacha T. Osoblivosti zmistu ta metodyky integrovanoho kursu «Dizajn i tehnologii» tehnologichnoji osvithnoji galuzi pochatkovoji osvity. *Nova ukraïnska shkola: kozhna dityna — uspihna i shasliva. Pochatkova osvita*. URL: <http://surl.li/ahaoxi> (data zvernennja : 09.08.2024).
14. Metodika navchannja informatyky (u pochatkovij shkoli) : navchalno-metodychnyj posibnyk / H. M. Strileckyja. Chernigiv : Chernigivskij nacionalnij pedagogichnij universytet imeni T.G. Shevchenka, 2014. 240 s.
15. Mlavec' Ju.Ju. Metodika navchannja informatyky (konspekt lekciy dla studentiv fakul'tetu suspilnykh nauk). Uzhgorod: DVNZ «UzhNU», 2021. 57 s.
16. Navchalno-metodychnyj posibnyk «Nova ukraïnska shkola: metodika navchannja integrovanoho kursu «Ya doslidjuju svit» u 1–2 klasakh zakladiv zagальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / T. V. Voroncova, V.S. Ponomarenko ta in. K. : Vydavnytstvo «Alaton», 2019. 128 s.
17. Navchalno-metodychnyj posibnyk «Nova ukraïnska shkola: metodika navchannja integrovanoho kursu «Ya doslidjuju svit» u 1-2 klasakh zakladiv zagальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / T. G. Gyl'bert, S.S. Tarnavskyja, H.M. Pavych. K.: Geneza, 2019. 256 s.
18. Nova ukraïnska shkola: poradnik dla vchytelja / Pid zag. red. Bibik H. M. Kyiv: TOV «Vydavnychij dim «Plejadi», 2017. 206 s.
19. Osnovy pedagogichnoji majsternosti: navch.-metod. posibnyk dla zdobuv. viщ. osvity perшого (bakalavr'skyoho) rivnja ta osvithno-profesijnogo stupenja faxovoho molodшого bakalavra / uklad. : O. Babakina ta in.; Komunalnij zaklad «Kharkiv'ska humanitarno-pedagogichna akademija» Kharkiv'skoji oblasnoji radi. Kharkiv, 2023. 246 s.
20. Pedagogichna praktyka «Probnі uryky v zakladaх zagальної середньої osvity» : metod. rekomendacii / uklad. : H. Demchenko, O. Maslo, A. Chala. Kharkiv, 2021. 56 s.
21. Savchenko O. Ya. Didaktika pochatkovoji shkoli. K.: Abrys. 1997. 403 s.
22. Savchenko O. Ya. Suchasnij uryk u pochatkovyx klasax. K.: Magistr-S, 1997. 225 s.

23. Ткемаладзе З.П. Підготовка пробних уроків музичного мистецтва в загальному закладі середньої освіти. Метод. рекомендації. КЗ «ХГПА» ХОР, Харків. 2020. 51 с.

24. Стрітьєвич Т.М. Аспекти сучасного уроку образотворчого мистецтва. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 8 (219), Ч. II, 2011. С.167-170.

25. Огнистий А.В., Огниста К.М. Теоретико-методичні основи фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (опорні конспекти лекцій) Тернопіль: «ТАЙП», 2018. 86 с.

26. Хвилинка здоров'я – щодня. 1-2 класи. Х.: Вид. група «Основа», 2018. 222 с.

27. Хвилинка здоров'я – щодня. 3-4 класи. Х.: Вид. група «Основа», 2019. 176 с.

28. Шевчук М. О., Бугаєць Н. О. Особливості уроку інформатики в початковій школі. *НАУКОВІ ЗАПИСКИ НДУ ім. М. ГОГОЛЯ. Психолого-педагогічні науки*. 2021. № 3. С. 38-45.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Большакова І., Пристінська М. «Інтегроване навчання: тематичний та діяльнісний підходи» НВК «НОВОПЕЧЕРСЬКА ШКОЛА» <https://http://surl.li/gyaoq> (дата звернення: 14.08.2024).

2. Борзик О.Б. Проведення пробних уроків з природознавства та інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі : метод. рекомендації. Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків : 2019. 188 с.

3. Гейдел А.М., Оловаренко О.І. Особливості використання QR-кодування на заняттях із української мови// Матеріали міжнародного науково-практичного семінару «Інновації та традиції у мовній підготовці студентів» 6 грудня 2019 року, м.Харків, с.81-83.

4. Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник / Упорядник О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с.

5. Дригач Т.Г., Колісник А.С. Інтерактивні технології як засіб формування ключових компетентностей на уроках математики в початкових класах. *Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу: 2023 р.*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 13–14 квіт. 2013 р. Запоріжжя : КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія», 2023. С.437-439.

6. Дригач Т., Юхта Д. Підготовка вчителя початкових класів до впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках математики. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи : 2023 рік*: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 20 квітня 2023 р., м. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2023. С.67-69.

7. Дяченко А.В., Поп'юк Х.-М.І Професійна підготовка майбутніх учителів до застосування дизайну і технологій у початковій школі. *«Молодий вчений»*, №

1 (89), 2021. С. 78-81.

8. Колесник Н.Є. Система підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 291 с.

9. Корсікова К.Г., Агеєнко Т.А., Нікулунко С.І. Освітні квести як засіб формування професійної мотивації майбутніх педагогів. Вища освіта України. Випуск № 4 (91)'2023. С. 33-39.

10. Криголами : практ. посіб. / уклад. А. А. Харківська, О. Б. Борзик ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків : 2019. 107 с. URL : <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/1737> (дата звернення : 16.08.2024).

11. Методика навчання каліграфії в сучасній початковій школі: навч. посіб. для вчителів початкових класів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів / Н.М. Боднар, О.Ю. Прищепа, В.А. Трунова, І.В. Цєпова, М.І. Чабайовська. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 464с.

12. Інтегративний підхід : актуальність, сутність, особливості впровадження в умовах початкової школи : навч.-метод. посібник / уклад.: Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 76 с.

13. Інтеграція медіаграмотності в навчальний предмет «Я досліджую світ». Навчально-методичний посібник / О. Волощенко, О. Козак Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.

14. Методика навчання мистецтва у початковій школі: посібник для вчителів / Л.М. Масол, О. В. Гайдамака, Е.В. Белкіна, О.В. Калініченко, І.В. Руденко. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.

15. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти» / О. Л. Фідкевич , Н. В. Бакуліна Київ : Генеза, 2019. 64 с.

16. Нова українська школа: розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання : навч.-метод. посіб. / І. П. Старагіна, В. М. Терещенко, А. О. Панченков. Харків : Соняшник, 2020. 176 с.

17. Нові години спілкування. 4 клас / О. Є. Білецька, І. І. Димченко, О. М. Жукова, Н. О. Ковальчук, Н. Л. Радченко, А. О. Рудакова. Харків : Вид. група «Основа», 2016. 127 с.

18. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів : методичний посібник. К.: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с.

19. Полякова І.В., Корсікова К.Г. Soft Skills: універсальні навички на уроках української мови і читання в початковій школі. Acta Paedagogica Volyniensis, Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки, 2021. Вип. 3. С. 120-125.

20. Прищепа О. Ю. Формування і розвиток навичок письма молодших школярів на засадах диференційованого підходу :методичний посібник. К.: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с.

21. Ранкові зустрічі. 1, 2, 3, 4 клас. / авт.-упоряд. Н.Ю. Бабіченко,

О.А. Нечипоренко, С.М. Хівренко. Харків : Вид. група «Основа», 2018. 141 с.

22. Соціалізація молодших школярів у взаємозв'язку урочної та позаурочної діяльності : метод. посіб. / Н.М. Бібік. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.

23. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. К.: ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.

24. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами: навчання та супровід: навч.-метод. посіб. / Л.І. Прохоренко, О.О. Бабяк, В.В. Засенко, Н.А. Ярмола. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 160 с.

25. Фідкевич О. Л., Бакуліна Н. В. Нова українська школа: теорія і практика формуального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2019. 64 с.

26. Фідкевич О.Л., Богданець-Білоskalенко Н.І. Нова українська школа: теорія і практика формуального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти» для педагогічних працівників. Київ : Генеза, 2020. 96 с.

27. Формувальне оцінювання в освітньому процесі початкової школи : навч.-метод. посіб. Видання 2-е, перероблене та доповнене / автори-укладачі : Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 83 с. URL : <http://surl.li/milwj> (дата звернення : 13.08.2024).

28. Шестерова Л., Пятницька Д. Використання платформ zoom та google classroom для проведення занять спортивно-педагогічної спрямованості. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення. Харків: ХДАФК, 2021. С. 172-177

29. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник / Упорядник О.Рома. The LEGO Foundation, 2018. 32 с.

30. Як зробити онлайн-уроки інклюзивними: практичні рекомендації (за результатами проєкту Всеукраїнської школи онлайн – ВШО) / упор. Н.З. Софій, О.Ф. Федоренко, 2021, 28 с.

31. Inclusion in education. UNESCO URL : <https://cutt.ly/v9q3J8f> (дата звернення: 14.08.2024).

Інформаційні ресурси

№ з/п	Найменування ресурсу	Адреса ресурсу
1.	Всеукраїнська школа онлайн	https://lms.e-school.net.ua/
2.	Всеукраїнський портал «Початкове навчання»	www.nachalka.com.ua

3.	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського	http://dnpb.gov.ua/ua/
4.	Державна освітянська бібліотека України	http://www.edu-ua.net/library
5.	Джміль : розвивальний журнал	https://jmil.com.ua/2023-9
6.	Знайшов : освітній портал для учнів, батьків та вчителів	https://znayshov.com/
7.	КЗ «ХГПА»	http://www.hgpa.kharkov.com/ .
8.	Міністерство освіти і науки України	http://www.mon.gov.ua
9.	Навчальні інтерактивні завдання різних видів : сайт «Розвиток дитини»	https://childdevelop.com.ua/
10.	Національна академія педагогічних наук України	https://naps.gov.ua/
11.	Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua
12.	Національна освітня платформа «Всеосвіта»	https://vseosvita.ua/
13.	Освітній проєкт «На урок»	https://naurok.com.ua/
14.	Освітня онлайн-платформа EdEra	https://www.ed-era.com/books/
15.	Освітня онлайн-платформа Prometheus	https://prometheus.org.ua/
16.	Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка	https://korolenko.kharkov.com/
17.	EDUC.com.ua : український освітній портал	https://www.educ.com.ua/

